

A BUDAPESTI MAGYAR KIRÁLYI TUDOMÁNY- EGYETEM KÖNYVTÁRA 1898-BAN.

A budapesti magyar királyi tudomány-egyetem könyvtárának 1898. évi állapotáról *Máthé Sándor* igazgató-helyettes a következő jelentést intézte a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez:

Szilágyi Sándor könyvtárigazgatónak 1899 január 12-én bekövetkezett halála és Excellentiának 2458/1899. sz. alatti kegyes megbízása nyújt most arra alkalmat nekem, mint helyettes igazgatónak, hogy a könyvtár 1898. évi állapotáról alázatos jelentésemet az alábbiakban megtehessem.

A könyvtár 1875 év végén a régi barátczellákból a mostani, új épületébe behurczolkodván, itt az 1876. évvel megkezdette középkorias alakjából való kifejlődését. A tisztviselői személyzet elméleti és gyakorlati ismereteinek odaadó felhasználásával, ernyedetlen munkásságával törekedett az egyetemi tanácsnak a könyvtárügyben kifejezett eszméit megvalósítani és a magas miniszterium intenczióinak, rendelkezéseinek megfelelni, ehhez hozzájárult a törvényhozás meleg pártfogással gyakorolt áldozatkészsége is. Ezek által a könyvtár fokozatosan egy modern kulturintézeté fejlődve, feladata kellő magaslatára jutott és még azon lehetőséget is elérte, hogy a szorosabb értelemben vett, egyetemi könyvtári célján kívül még más, országos s mindolyan teendőket is teljesít, mint a minőket monarchiánk másik államában a bécsi udvari és egyetemi könyvtár együttesen végez. A könyvtár ilyen állapota és tevékenysége közepette, új időszakának 22-ik évében történt, hogy a folyó évben az egyetemi tanács Excellentiád magas jóváhagyásával a könyvtár megvizsgálására egy bizottságot küldött ki. E bizottság két hónapig tartó, beható vizsgálat után többrendbeli munkálatait befejezván, kiküldetésének reális eredménye az 1881. évben 15,410. sz. alatt kiadott ügyviteli szabály módosításában nyilvánult, mely új szabályzatban a tisztviselők munkaköre taxative körvonalazva van. Ezzel összefüggőleg az 1888. évi szervezeti szabályzat helyett, mely ma már sok tekintetben nem elégíti ki a haladó idő fejleményeihez mért, szükséges kívánalmakat, egy új szabályjavaslatot dolgoztam ki, mely 4 fejezetre és 33 §-ra van felosztva. Ebben az újabb törvényhozási és kormányzati intézkedések fel vannak véve és figyelemmel voltam azon gyakorlati esetekre is, melyek miatt a szabályzat sok ízben eltérően alkalmaztatott, e mellett a tisztviselők egyéni felelőssége is ebben kifejezésre jut a nélkül, hogy megszüntetné az igazgatónak a munkarendért felelősséggel tartozását úgy az egyetemi tanácsal, mint a miniszteriummal szemben. E tervet elbírálás, hivatalos

tárgyalás és a további, szükséges intézkedések megtétele végett átadatott az egyetem nagyságos rektorának. Hiszem, remélem, hogy Excellentiád azon magas látköre, melylyel szokta tekinteni a dolgokat és Mihalkovics Géza rektor úrnak mindenre kiterjedő, jóakarátú, azon gondos figyelme, melylyel kíséri a könyvtár ügymenetét, elég biztosítékot nyújt arra nézve, hogy e javaslat megvalósíttassék és az abban foglalt gyakorlati elvek érvényre jussanak.

Nem volna hű ezen évi jelentésem és hallgatásom sem lenne kellően indokolható, ha Excellentiád nagybecsű figyelmét ezuttal nem hívnám fel a következő körülményre. Ugyanis a könyvtári személyzet az előbb említett bizottság kiküldetésének szükséges voltát leginkább érezte. Mert tudomása volt azon visszás intézkedésről, miszerint az 1878. október hóban a külső személyzetből igazgatóvá kinevezett Szilágyi Sándor mindjárt igazgatásának első évében megszakitotta, a könyvtári személyzet által az egyetemi tanács útmutatása alapján az 1875. évben megkezdett rendezési munkálatok fonalát, és a folyó munkák elvégzéséből fenmaradó munkaerőt más irányban foglalkoztatta. Ennek következményeit sajnosan éreztük akkor és érezzük ma is mindnyájan, a tisztí személyzet és a nagyközönség egyaránt. Hiszen a szak- és névkatalogus korrekt szerkesztése, úgyszintén a művek és czédulák egyesítése nem volt keresztülvihető, a doublettek nem selejteztettek ki, a végeles számozás abban maradt, a régi személyzet által 1878. év előtt megkezdett helyrajzi katalogusok csonkán, kiegészítésre várnak, melyek hivatva lettek volna egyszersmind a hivatalos leltárt is képezni. Ezen, csak általánosan vázolt hiányok, bajok orvosolhatásának idejét most elérkezettnek tartja a könyvtári személyzet. S ha Excellentiád a könyvtár tisztviselői személyzetét nagybecsű bizalmával megtisztelné és a könyvtári munkálatok irányítását kegyes lenne a mostani személyzetnél meghagyni, tudnánk utat, módot találni arra, hogy a felszaporodott folyómunkák elvégzése mellett a nevezett hiányok pótoltságának és az 1878-ban megszakított munkálatok befejeztessenek.

A könyvtári épület első beosztásának építészeti fogyatékos volta mindig nagy akadály volt a nyomtatványok czélszerű elhelyezésében. Ehhez újabban hozzájárult az a körülmény, hogy a mostani helyiségek az évi gyarapodások befogadására és helyes felállítására pláne elégtelenek. E hiány fenforgása ismeretes volt néhai Szilágyi Sándor, igazgató előtt is, ki már ezelőtt három évvel, az 1896. évi jelentésében erre nézve a következőleg nyilatkozott: »A hely szükét már is kezdjük érezni. Nem számítva azt is, hogy az elsőemeleti folyosó is tele van, az ősnymtatványok három helyen vannak felállítva, az orvosi szak három megszakítással különböző helyen van elhelyezve, a vegyes szakba tartozó munkákat négy különböző helyen kell keresni, a történeti szak

pedig ugyanez okból ötfelé van elduggatva. S tekintetbe véve a könyvek évenkénti progresszív szaporodását, rövid idő alatt elodázhatatlanná válik, hogy a könyvtár épületét új szárnyrészszel megtoldjuk s e részben indokolt előterjesztést fogok Excellentiához benyújtani.« E szándékolt előterjesztés megtételének lehetősége Szilágyi Sándor halálával megszűnván, a vázolt szükség jelenleg érzékenyebben érezhető, mint régebben. E miatt a könyvtár azon kényszerű helyzetbe jutott, hogy a most üresedésben levő igazgatói lakásnak és folyosónak könyvtári célra lefoglalása s nyomtatványok elhelyezésének berendezésére legnélkülözhetetlenebbül szükségszerűvé vált. Ezzel tíz évre elég tért nyernénk a rendes évi gyarapodásoknak, e mellett még az ösnyomtatványok, a címeliák és a disz munkák elhelyezésére is jutna egy külön helyiség, a mit azoknak megóvása, czélszerű kezelése és ellenőrzése, okvetlenül igényel.

A könyvtári átalány három szükséglet kielégítésére szolgál, t. i. az új beszerzésekre, könyvköttetésre és a folytatásokra. A két utóbbiról a könyvtár mindig éber figyelemmel gondoskodik, az előbbire nézve pedig sajnosan tapasztaltatott, hogy nem mindegyik tudomány-kar tesz eleget az új művek beszerzésére vonatkozó szabályszerű kívánalmaknak. Innen származtak a könyvtárban az újabb irodalmi hézagok, melyek legérzékenyebben mutatkoznak a matematikai, természettudományi és természetrajzi szakokban. A folyó évben ez állapot is orvosoltatott és lehetővé tétetett, hogy a könyvtár gyarapodásáról az újabb igényeknek megfelelőleg, szabályszerűen gondoskodhatom. Excellentiád nagybecsű előterjesztése alapján a f. évben államköltségvetésileg az eddigi 12,000 frt könyvtári átalány helyett 14,500 frt összeg rendszeresített. A 2500 frt költségvetési többlet az 1889-ben megállapított és Nagyméltóságodnak 8941/1897. sz. alatti magas rendelkezése szerint a könyvtárnak már nem járó, ugynevezett »könyvtári illeték« helyét van hivatva pótolni, mely összeg a könyvtárigazgatóság közvetlen dispositiója alatt áll, melynek rendeltetési célja: a mellőzhetetlenül szükséges és mindegyik tudomány-kart általánosan, egyaránt érdeklő enciklopedikus művek beszerzése, a legérzékenyebbek mutatkozó hiányok pótlása, a csonkaságok kiegészítése, a nagy-közönség postulatumainak kielégítése. E kegyes intézkedés a módosított ügyviteli szabályban is befoglaltatik. Ennek üdvös hatása már is érezhető, a mennyiben a folyó évben több irodalmi hézag utólag pótoltatott. Ezzel lehetőség van nyújtva a könyvtárnak arra is, hogy az időnként felmerülő szükségletek szemmeltartásával a tankönyvirodalomban is egyenlő lépést tarthasson.

A személyzeti ügyet illetőleg örömmel és hálával kell kiemelnem, hogy a törvényhozás az első őri állást egyetemünk tanácsának kérésére és Excellentiád kegyes javaslatára az 1898. évi költségvetés tárgyalása alkalmával visszahatólag a régi, VII. rangosztályába

helyezte vissza (*restitutio in integrum*) azon elvi kijelentéssel, hogy »ezen intézkedéssel csakis azon állapot állíttatik vissza, a mely az egyetemi könyvtárnál 1888-ig fennállott«. Az ezzel járó magasabb fizetésre 24.299/1898 sz. alatt csekély személyiségem eddigi első őri minőségben lett kinevezve. Az első őr által eddig elfoglalt VIII. fizetési osztály I. fokozatába 1898. április 30-án 24.299. sz. a. kegyes rendelettel Kudora Károly másodőr léptettetett elő. Dr. Dedek Cr. Lajos, I. oszt. könyvtártiszt, a magas miniszterium által 45.754/1888 sz. alatt a IX. fiz. osztály II. fokozatába léptettetett elő, úgyszintén a kongrua-ügyben levéltári kutatásokkal bízott meg. Dr. Angyal Dávid kiegészítő tiszt pedig a budapesti VII. kerületi államgimnáziumhoz rendes tanárrá neveztetvén ki, szolgálat-tételre véglegesen oda osztatott be. Ebből kifolyólag a III. osztályú könyvtártiszt állás üresedésbe jöven, arra Excellentiád 1898 június 10-én 27.193. sz. a. tett magas intézkedésével a könyvtári szakvizsgát sikerrel kiállott pályázók közül Tetzl Lőrinczet, könyvtárunknál négy év óta alkalmazott díjnokot nevezte ki. Excellentiád ezen kegyes tényeivel a tisztviselőszemélyzet kiváló ügy-szeretete, odaadó működése és a társadalmi téren is kifejtett többrendbeli közhasznú tevékenysége iránti magas elismerésének adott kifejezést, mely új erőt ad mindnyájunknak odahatni, hogy a könyvtár közmívelődési czéljainak az Excellentiád és az egyetemi tanács által kijelölt irányban minél jobban megfelelhessen.

A könyvtár 1898. évi forgalmáról és gyarapodásáról a következő adatok szolgálnak tájékoztatásul:

A könyvtár gyarapodása legnagyobbbrészt a rendes évi dotatióból és az orvosi kar által beszolgáltatott beiktatási díjból került ki, de ezenkívül adományozás útján is jutott a könyvtár hatóságoktól, intézetektől és magánosoktól munkák birtokába, nevezetesen: a magyar kir., a horvát országos, a cs. és kir. közös és az osztrák cs. kir. kormányoktól, az angol, belga, canadai, franczia, indiai, olasz és orosz kormányoktól, az amerikai Egyesült-Államok kormányától, a magyar országgyűlés mindkét házatól, a budapesti orosz főkonszuli hivataltól, Bács-Bodrogh, Csongrád, Sáros, Torda-Aranyos és Varasdmegyék alispáni hivatalától, Budapest székesfőváros, Temesvár és Zágráb város tanácsától, a fő- és székvárosi m. kir. államrendőrségtől, az »Országos Törvénytár« szerkesztőségétől, a M. Kir. Központi Statisztikai Hivataltól, Budapest székesfőváros Statisztikai Hivatalától, a zágrábi orsz. statisztikai hivataltól, az aradi, budapesti és szegedi kereskedelmi és iparkamaráktól, a M. Kir. Földtani Intézettől, Kir. Magy. Természettudományi Társulattól, a M. Kir. Technologiai Iparmuzeumtól, brünni morva iparmuzeumtól, a Meteorologiai és Földdelejességi M. Kir. Központi Intézettől, a norvégiai meteorologiai intézettől, az ógyallai Astrophysikai és Meteorologiai Observatoriumtól, »Smithsonian Institution«-tól,

calcuttai növénytani intézettől, Országos Állatvédő Egyesülettől, Országos M. Gazdasági Egyesülettől, Budapesti Kir. Orvosegyesülettől. Magdeburgi »Medizinische Gesellschaft«-tól, a Magyarországi Kárpát-egyesülettől, Erdélyrészi Kárpát-egyesülettől, a M. Tud. Akadémiától, a zágrábi délszláv akadémiától, a bécsi csász. tud. akadémiától, a brüsszeli akadémiától, a Magyar Történelmi Társulattól, Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaságtól, Alsófehérmegyei Történelmi és Régészeti Társulattól, Magyar Jogászegylettől, az Eperjesi Széchenyi-Körtől, Kecskeméti Katona József-Körtől, Nagyváradi Szigligeti-Társaságtól, Pápai Jókai-Körtől, Izr. Irodalmi Társulattól, a »Hazánk« és a »Pesti Napló« szerkesztőségétől, a kolozsvári egyetemi könyvtártól, Budai Könyvtár-Egyesülettől, frankfurti Rothschild-könyvtártól, Groningeni egyetemi könyvtártól, Lembergi gr. Ossolinski-könyvtártól, »Biblioteca Braidense«-tól, firenzei nemzeti könyvtártól, a kalocsai és székesfehérvári róm. kath. egyházmegyéktől, a magyar kegyes tanítórendtől, a zirczi cisztercita-rendtől, Orsz. Rabbiképző-Intézettől, az eperjesi tiszakerületi ev. collegiumtól, fiumei tengerészeti akadémiától, a budapesti és kolozsvári egyetemektől, az egri érseki joglyceumtól: továbbá a következő külföldi egyetemektől és főiskoláktól: Athen, Baltimore, Basel, Bécs, Berlin, Bern, Bonn, Breslau, Christiania, Dublin, Edinburgh, Freiburg, Giessen, Göttingen, Greifswald, Grenoble, Halle-Wittenberg, Innsbruck, Jurjev (Dorpat), Kiel, Koppenhága, Königsberg, Lausanne, Lyon, Marburg, München, Odessa, Páris, Prága, Princeton, Stockholm, Strassburg, Szt.-Pétervár, Tokio, Toscana, Turin, Tübingen, Upsala és Utrecht. A nyomdák közül: a m. kir. államnyomdától, az egyetemi nyomdától, a debreczeni és kecskeméti nyomdáktól. A magánosok közül: Acsay Antal, dr. Ballagi Aladár, Barcsa János (H.-Nánás), Barna Ignác, Bashforth Francis (London), dr. Bassermann Alfred (Heidelberg), Beke Antal (Gyulafehérvár), dr. Békefi Remig, Berkeszi István (Temesvár), Borovszky Samu, Bubits Zsigmond (Kassa), Càmpori Mathieu (Modena), Charles C. Coe (Whinsbridge), dr. Dézsi Lajos, Doby Antal (Homonna), dr. Dömötör Miksa (Szabadka), Faber-féle könyvnyomda és könyvkiadó hivatal (Magdeburg), Fenyvessy Ferencz (Veszprém), Ferenczi Gyula (Debreczen), Fraknoi Vilmos, Galgóczy János, dr. Hegedüs István, Héjas Pál (Csurgó), Hennig Alajos, Hubert Emil, Janda József, Jedlicska Pál (Felső-Diós), Kálmán Dezső (Kölesd), Kerntler Ferencz, Kondor Aladár, dr. Körösi József, Kudora Károly, Löw Immanuel (Szeged), Mancini Diocleziano (Terni, Olaszország), dr. Márki Sándor (Kolozsvár), dr. Navratil Ákos, Pertl András, Poszvék Sándor (Sopron), ifj. Reizig Ede, Ruzitska Gyula (Kolozsvár), Schweiger Mór, Szabó Antal, dr. Szádeczky Lajos (Kolozsvár), dr. Szilágyi Sándor, Szürmay Sándor, dr. Télyf Iván, dr. Thallóczy Lajos (Bécs), dr. Than Károly,

dr. Thúry József (Kis-Kún-Halas), Tomka S., Tóth Mike (Kalocsa), Venetiáner L., ifj. Wajdits J. (Nagy-Kanizsa), dr. Walter Gyula.

Egyszersmind ez alkalommal a hálaérzés kifejezésével adózom az 1898 augusztus 2-án elhalt Télyf Iván egyetemi tanár emlékének, midőn tisztelettel jelentem, hogy a boldogult kritikai figyelemmel, gonddal egybegyűjtött és nagyobbbrészint görög klasszikai 606 műből és 952 kötetből álló irodalmilag kiváló becsű könyvtárát egyetemünk könyvtárának hagyományozta. Ez könyvtárunk állományába már be is iktattatván, itt egy hosszú élet fáradozásainak szép emlékjelül szolgál a mellett, hogy könyvtárunk úgy külső, mint belső becsét nagy mérvben emeli. Megjegyzem, hogy e 606 mű költséghimélés szempontjából a f. évi gyarapodási katalógusba nem vétetett fel.

A könyvtár állománya az 1898. évben 2678 művel, mely 4041 kötetet képez, és 2043 darab aprónyomtatvánnyal gyarapodott, ezt hozzáadva a mult évi állományhoz, az 1898. december 31-iki könyvtárállomány 224.699 kötet műből, 40.186 aprónyomtatványból, ezenfelül 1607 darab és 441 kötet kéziratból áll.

A használati forgalmat az I. és II. táblázatban foglalt adatok tüntetik fel, megjegyzem azonban, hogy e táblázatokban az egyetemi tanárok és kutatók számára fentartott dolgozóteremben és a folyóirati szobában történt használati forgalom, a mi pedig évről-évre progresszív módon nagyobbodva, igen jelentékeny, itt nincsen felvéve. Azonban ez alkalommal bátor vagyok felemlíteni, hogy a folyó évben gondoskodtam arról, miszerint az előbb említett használati forgalom feltüntetéséről is egy-egy külön napló vezetessék. Ezzel nemcsak egy teljesen hű képet nyerünk a használati forgalomról, hanem a kéziratok, ősnymtatványok és a címeliák használásának czélszerűbb ellenőrzésére is az eddiginél alkalmasabb mód éretik el.

A külföldi könyvtárakkal és tudományos intézetekkel az 1898. évben előfordult érintkezésünket a következő jegyzék tünteti fel: az admonti alapítványi könyvtár, a bécsi cs. és kir. udvari könyvtár, a bécsi cs. kir. egyetemi könyvtár, a bécsi k. u. k. gemeinsames Finanz-Archiv, a bécsi k. u. k. Kriegs-Archiv, a bonni egyetemi könyvtár, a boroszlói városi könyvtár, a brünni iparmuzeum, a czernowitzi cs. kir. egyetemi könyvtár, a drezdai kir. könyvtár, a göttingeni egyetemi könyvtár, a gráci egyetemi könyvtár, a groningeri egyetemi könyvtár, az innsbrucki cs. kir. egyetemi könyvtár, a krakói cs. k. Jagelló-egyetemi könyvtár, a leMBERGI cs. k. egyetemi könyvtár, a leMBERGI gróf Ossolinski-könyvtár, a müncheni egyetemi könyvtár, a müncheni K. B. Hof-und Staats-bibliothek, a müncheni Luitpold-Kreisrealschule, a poppelsdorfi gazdasági Akadémia, a prágai cs. k. egyetemi könyvtár, a római Bibliotheca Apostolica Vaticana, a stuttgarti kir. könyvtár, a szt. pétervári császári könyvtár, az utrechti egyetemi könyvtár.

I. TÁBLÁZAT.

Az egyetemi könyvtár olvasótermét az 1898. évben látogatók foglalkozási ág szerinti kimutatása.

	Január	Február	Márczius	Április	Május	Junius	Szeptember	Október	November	Deczember	Összesen
Jog- és államtud. hallgató	52	50	39	22	19	9	442	342	162	63	1200
Orvostanhallgató	18	10	16	4	2	—	80	63	33	12	238
Bölcsészethallgató	15	18	7	6	4	4	233	111	34	18	450
Gyógyszerészhallgató	1	2	5	1	—	—	4	3	1	—	17
Hittanhallgató	—	2	—	—	—	—	9	51	1	—	63
Műegyetemi hallgató	22	8	10	4	2	3	78	9	32	10	178
Közép- és szakisk. tanuló	2	1	3	5	1	—	5	2	—	2	21
Állatorvostanhallgató	3	1	1	—	—	—	4	7	2	—	18
Jog- és államtud. szigorló	5	3	4	4	5	5	17	2	4	4	53
Orvostani szigorló	2	—	1	—	—	—	13	36	4	1	57
Bölcsészeti szigorló	1	—	—	—	—	—	2	4	—	—	7
Ügyvédjelölt és joggya- kornok	10	17	6	8	6	6	36	1	18	10	118
Tanár- és tanítójelölt	4	4	2	2	2	—	15	35	3	1	68
Magánzó	—	1	1	—	1	—	1	2	—	1	7
Hivatalnok	8	5	4	2	2	1	12	9	20	7	70
Hirlapíró és író	2	2	3	1	—	1	6	1	1	2	19
Tanár és tanító	5	3	2	2	2	—	17	3	5	2	41
Ügyvéd	—	—	1	1	—	1	3	—	—	—	6
Orvos	1	4	3	—	1	2	4	—	4	—	19
Lelkész	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	3
Kereskedő	—	—	1	—	—	—	1	—	1	1	4
Mérnök	3	—	—	—	—	—	5	—	2	—	10
Művész	2	1	—	1	—	—	4	—	1	—	9
Vegyész	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	2
Műiparos	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	4
Gyógyszerész	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Építész	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2
Képviselő	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Összesen	156	136	110	64	47	32	993	682	331	136	2687

A 2687 látogatási jogosultsággal bíró olvasó 49,629 ízben vette igénybe az olvasótermet és itt 53,621 művet használt. Az erre vonatkozó részletes kimutatás a II. táblázatban foglaltatik.

II. TÁBLÁZAT.

Az egyetemi könyvtár közolvasótermének forgalma az 1898. évben.

Hónap	Olvasók összege	A használt művek szakok szerint									A használt művek összege
		A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	
		Hittudom.	Jogtudom.	Államtud.	Orvostud.	Mathem. és term.-tud.	Bölcsész- és nevel.-tud.	Történelmi és földr.-tud.	Nyelvészet és irodalom	Egyet. encycl. és vegyesek	
Január	6152	15	2719	838	874	499	231	618	610	197	6601
Február	5982	9	2461	809	852	474	233	653	662	237	6390
Márczius	5820	14	2592	799	735	423	230	609	607	291	6300
Április	3145	17	1492	410	371	191	103	347	384	155	3470
Május	4497	17	2054	562	522	259	179	513	507	213	4826
Junius	2052	4	976	324	236	116	84	253	267	119	2379
Szeptember	3059	7	1279	417	377	191	145	404	341	201	3362
Október	6688	27	2828	725	755	445	301	794	910	453	7238
November	6784	32	2900	701	739	521	211	661	917	568	7250
Deczember	5450	29	2523	385	757	486	136	505	529	455	5805
Összesen ...	49629	171	21824	5970	6218	3605	1853	5357	5734	2889	53621

Az olvasóterem július és augusztus hónapban zárva volt.

Házon kívül 3913 kikölcsönző 10.134 művet használt.

*

A hazai tudományos élet, nevelés- és könyvtárügy minden barátja kétség nélkül nagy örömmel és meglelégedéssel fog tudomást venni e jelentés révén arról a rendszeres tevékenységről, élénk és többirányú hatásról, ami ezt a közművelődési intézetünket nemzeti kulturéle-
tünkben már régóta oly előkelő helyre emelte. A használatra, for-
galomra és szaporodásra vonatkozó adatok magukban véve oly beszé-
desek, hogy azokhoz minden kommentár fölöslegessé válik, amint hogy
mi a megelőző években be is értük a jelentés egyszerű reprodukálá-
sával. Most azonban valamivel többet is kell tennünk. A hazai
könyvtárügy munkásai iránt érzett kegyeletünk sokkal elevebb,
hogysém észre ne vegyük a jelentésnek azt a bántóan rideg hangját,
a melylyel az intézet nagynevű volt igazgatójának érdemei fölött,
hogy úgy mondjuk napirendre akar térni. Sőt még ennél is töb-
bet tesz. Mintha meg se értené a Szilágyi Sándor tudományos egyéni-
ségének nagy jelentőségét, s mintha képtelen volna e nagy szabású
pályafutás méltánylásához szükséges magasabb szempontokra emelkedni,

az adminisztrációban előfordult apró-cseprő vizsátságoknak élénk megvilágításával akar az egész nemzet által font babérkoszorúból egy pár levelet kitépdesni. Mikor már az egész ország tisztában van aziránt hogy Szilágyi Sándor fáradhatatlan sokoldalúságával, élénk szuggesztív erőttől duzzadó temperamentumával és lelki nemes-ségével mily nagy hatást gyakorolt könyvtárigazgatói minőségében is egész tudományos életünkre, az ő intézetének évkönyvében nem találunk egyetlen meleg szót emlékezetének, szemére hányják az akkori közoktatásügyi kormánynak, hogy a »külső személyzet«-ből nevezte őt ki igazgatóvá, s évtizedek minden adminisztratív mulasztásáért a már örökre elnémultat teszik felelőssé. Szerencsére a jelentés hangja olyan, hogy akaratlanul is óvatossá teszi azt, aki művelődéstörténeti forrásul akarná fölhasználni, s még vigasztalóbb az, hogy a Szilágyi Sándor könyvtárigazgatói működésének eredményei és hatásai úgy bele vannak szöve az utóbbi évtizedek tudományos munkájának szövetébe, hogy azt onnan eltüntetni, vagy bárcsak elhomályosítani is amily méltatlan épen annyira lehetetlen iparkodás. Elhiszszük szó nélkül, hogy az egyetemi könyvtárban nagyon nevezetes teendők várnak lelkes munkásokra, kívánjuk is, hogy minél alkalmasabb erők minél szebb eredményekhez jussanak el. Azonban legyen szabad kifejeznünk azt a meggyőződésünket is, hogy még nagyon sok időnek kell elmulni, amíg a budapesti egyetemi könyvtár könnyeden eldobhatja magától azt a dicsőséget, hogy Szilágyi Sándort vezetőjéül tisztelhetette.
